

I

(Resoluties, aanbevelingen en adviezen)

RESOLUTIES

COMITÉ VAN DE REGIO'S

INTERACTIO — HYBRIDE — 140e ZITTING VAN HET CVDR, 12.10.2020-14.10.2020

Resolutie van het Europees Comité van de Regio's over de jaarlijkse regionale en lokale barometer 2020 — Hoe lokale en regionale overheden omgaan met COVID-19 en werken aan herstel

(2020/C 440/01)

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S (CvdR),

- gezien zijn verslag "Jaarlijkse regionale en lokale barometer 2020", gebaseerd op een inclusieve, feitelijke en empirisch onderbouwde aanpak, waarbij meerdere partners en instellingen zijn betrokken;
 - overwegende dat het verslag bedoeld is om over de regionale en lokale dimensie van de Staat van de Unie na te denken, de politieke besluitvormers op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau aan de hand van feitenmateriaal te laten weten wat de meest dringende uitdagingen voor het komende jaar zijn, en aanbevelingen te doen als leidraad voor de beleidsreacties van Europa. Deze aanbevelingen moeten open en inclusieve debatten op alle niveaus mogelijk maken om de te maken keuzes uit te leggen en de legitimiteit van de te nemen besluiten te vergroten;
 - overwegende dat lokale en regionale overheden vooroplopen in het crisismanagement en verantwoordelijk zijn voor essentiële zaken zoals indijkingsmaatregelen, gezondheidszorg, sociale dienstverlening en economische ontwikkeling, aangezien deze verantwoordelijkheden door de verschillende bestuursniveaus in de lidstaten worden gedeeld;
 - overwegende dat de impact van de COVID-19-crisis fors varieert per regio en dus een sterke territoriale dimensie heeft die van grote invloed is op het crisisbeheer en de beleidsreacties;
 - overwegende dat subnationale overheden een belangrijke rol spelen bij het aanpakken van de COVID-19-crisis, zowel door hun eigen beleidsbeslissingen en -maatregelen als door de uitvoering van beleid waartoe op andere bestuursniveaus is besloten;
1. onderstreept het belang van multilevel governance en de noodzaak van coördinatie van het gezondheidsmanagement in noodsituaties en grensoverschrijdende samenwerking op gezondheidsgebied, zodat er op samenhangende en efficiënte wijze gereageerd kan worden op toekomstige crises;
 2. wijst op een in september 2020 in opdracht van het CvdR uitgevoerde enquête naar de mening van EU-burgers over de coronaviruscrisis en de rol van de lokale en regionale overheden, waaruit blijkt dat het lokale en regionale niveau het meest vertrouwde bestuursniveau in de EU is (52 %) en ook het meest vertrouwde niveau om nu en in de toekomst de juiste maatregelen te nemen om de economische en sociale gevolgen van de coronaviruscrisis te boven te komen (48 %). Een duidelijke meerderheid van de Europeanen (58 %) is ook van mening dat een grotere invloed van regionale en lokale overheden positief zou uitwerken op het vermogen van de EU om problemen op te lossen. Dit is in alle lidstaten het meerderheidsstandpunt;

3. benadrukt dat de crisis heeft geleid tot hogere uitgaven en lagere inkomsten voor lokale en regionale overheden en dringt erop aan dat zij voldoende middelen van de centrale overheid en de EU krijgen om hun gezondheidsstelsels nu en op de lange termijn een impuls te geven. Regionale verschillen in gezondheidsstelsels en knelpunten in de voorbereiding op noodsituaties moeten door de bevoegde nationale autoriteiten worden aangepakt. Het EU4Health-programma, de rescEU-reserve en de flexibiliteitsmaatregelen moeten deze inspanningen aanvullen;
4. merkt op dat de specifieke regionale omstandigheden, volgens de jaarlijkse regionale en lokale barometer 2020, deel moeten uitmaken van de criteria voor het ontvangen van financiële steun, die gebaseerd moeten zijn op een uitgebreide reeks indicatoren die de verschillende niveaus van blootstelling en kwetsbaarheid weerspiegelen, waaronder het bbp-verlies sinds het begin van de crisis, het percentage risicosectoren, de afhankelijkheid van toerisme, grensoverschrijdende en internationale handel en vervoer, en het percentage zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen in de economie van de regio;
5. benadrukt dat er in de faciliteit voor herstel en veerkracht, die in het EU-herstelplan centraal staat, oog moet zijn voor het decentrale niveau: subnationale overheden moeten nauw bij de voorbereiding van nationale plannen worden betrokken. Ze moeten hun eigen regionale en lokale herstelplannen opstellen in samenhang met de EU- en nationale plannen. Uitgaande van de beginselen van partnerschap en actieve subsidiariteit moet er in het Europees Semester, dat de faciliteit aanstuurt, een gedragscode voor de participatie van lokale en regionale overheden worden opgenomen;
6. wijst er nog eens op dat kleine en middelgrote ondernemingen en de zwaarst getroffen sectoren zoals vervoer, toerisme en cultuur toegang moeten krijgen tot een verscheidenheid aan instrumenten voor duurzame financiële steun, zoals overheidssubsidies, risicokapitaal en leningen met gunstige terugbetalingsvoorwaarden op de lange termijn;
7. herhaalt dat er spoedig een akkoord moet worden bereikt over het nieuwe herstelinstrument (en het MFK), zodat er snel middelen kunnen worden vrijgemaakt om de negatieve gevolgen van de crisis op te vangen en de economie en het scheppen van werkgelegenheid op lokaal niveau te ondersteunen;
8. benadrukt dat de ongelijkheid tussen bevolkingsgroepen, tussen generaties en tussen vrouwen en mannen drastisch is toegenomen door de verwoestende gevolgen van COVID-19 in heel Europa, waardoor in slechts zes maanden tijd tien jaar van vooruitgang is ondergraven. Als basis voor Europees herstel om de langetermijngevolgen van deze pandemie te beperken, is er dan ook een doelgericht, ambitieus en toereikend gefinancierd beleid nodig waarin economische, sociale en gezondheidsprioriteiten met elkaar in evenwicht zijn;
9. beklemtoont dat de inwoners van steden en regio's die het meest te lijden hebben onder de klimaatverandering, een verslechterd milieu en verzwakte natuurlijke ecosystemen, een groter risico lopen op blootstelling aan de verspreiding van ziekteverwekkers. Het Comité dringt er daarom op aan dat de Europese Commissie en de lidstaten de huidige crisis aangrijpen om ervoor te zorgen dat het herstel na de pandemie hand in hand gaat met een versnelde transitie teneinde de Europese Unie tegen 2050 klimaatneutraal te maken;
10. verzoekt de EU-instellingen en de lidstaten met klem om de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) beter te integreren in een vernieuwd, territoriaal gericht en hervormd Europees Semester, zodat het herstelplan, de Green Deal en de Europese pijler van sociale rechten doeltreffender met elkaar worden verbonden;
11. wijst erop dat het met de crisis nog essentiëler is geworden om over de modernste informatietechnologieën en -voorzieningen te beschikken en dat het zaak is om de "digitale kloof" aan te pakken, een hoge mate van connectiviteit voor alle steden en regio's van de EU — met inbegrip van landelijke, perifere, ultraperifere en geografisch benadeelde gebieden — tot stand te brengen en te waarborgen dat alle mensen, ongeacht leeftijd en sociaal-economische achtergrond, zich aan de crisis en de veranderende wereld kunnen aanpassen;
12. betreft het dat er op het niveau van de lidstaten steeds meer gecentraliseerd dreigt te worden als gevolg van de nieuwe maatregelen om de flexibiliteit te vergroten en ervoor te zorgen dat de middelen van het cohesiebeleid sneller worden benut; dringt er daarom op aan dat eventuele herverdelingen van middelen en wijzigingen in de cohesiebeleidsprogramma's hun beslag krijgen met inachtneming van de beginselen van subsidiariteit, partnerschap en multilevel governance en dat lokale en regionale overheden volwaardig worden betrokken bij besluiten over de (her)programmering van investeringen in het kader van React-EU; vindt dat flexibiliteit, met name de opschorting van thematische concentratie, van tijdelijke aard moet blijven en dat moet worden overwogen om terug te keren naar de gewone regels voor de cohesiebeleidprogramma's zodra de omstandigheden dit toelaten;
13. onderstreept dat de regio's met het hoogste aantal ouderen (d.w.z. boven de 65 jaar) bijzonder hard zijn getroffen door de uitbraak van COVID-19 en dat mensen uit deze leeftijdsgroep het grootste risico lopen om het virus te krijgen. Het is dan ook noodzakelijk dat er voortdurend beste praktijken worden uitgewisseld over de wijze waarop ouderen doeltreffend kunnen worden beschermd, onder meer door hun toegang tot e-gezondheidszorg te vergemakkelijken;

14. roept de Commissie op om in het licht van het aantal steuninstrumenten en wijzigingen op bestaande en toekomstige regels voor het gebruik van de Europese structuur- en investeringsfondsen te zorgen voor voldoende duidelijkheid over de wisselwerking tussen verschillende nieuwe mechanismen zoals React-EU, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en de faciliteit voor herstel en veerkracht enerzijds en bestaande nationale en EU-regelingen anderzijds, teneinde bijkomende complicaties en potentieel lage absorptiepercentages te voorkomen; benadrukt in dit verband dat het niet volstaat om afspraken te maken over omvangrijke financiële middelen en dat lokale en regionale overheden ook voldoende tijd nodig hebben om programma's en projecten voor te stellen, zoals bijvoorbeeld voor het React-EU-programma;

15. stelt met bezorgdheid vast dat de crisis de interne markt onder druk heeft gezet, met verstoringen van het vrije verkeer van personen, goederen en diensten, die ernstige gevolgen hebben voor kleine en middelgrote ondernemingen en het leven van alle EU-burgers, met name in grensregio's; is verheugd over de flexibiliteit die de staatssteunregels bieden en vindt dat er maatregelen moeten worden genomen om de goede werking van de interne markt tijdens toekomstige crises te garanderen;

16. beklemtoont dat de financiën van lokale en regionale overheden ernstig worden bedreigd door de crisis, die hun vermogen om waardevolle openbare diensten te verlenen in gevaar brengt; herhaalt dat lokale en regionale overheden behoefte hebben aan nieuwe, slimmere begrotingsregels, zowel op nationaal als op Europees niveau, en aan een gouden regel voor duurzame investeringen om ervoor te zorgen dat openbare diensten en lokale investeringen worden beschouwd als zijnde essentieel voor de totstandbrenging van competitievere, veerkrachtigere en duurzamere economieën en samenlevingen;

17. merkt op dat regeringen — zowel in de EU als daarbuiten — er door COVID-19 toe zijn aangezet om strenge maatregelen te nemen die van invloed zijn op de vrijheden van de burgers en dat er een complex evenwicht moest worden gevonden om de democratie, de rechtsstaat en het vertrouwen in de instellingen in stand te houden en tegelijkertijd te proberen de pandemie in te dammen. Deze uitdagende tijden zouden kunnen worden omgevormd tot een kans om de lokale democratie te versterken en om tijdens de conferentie over de toekomst van Europa collectief na te denken over de waarden waarop Europa is gegrondvest;

18. draagt zijn voorzitter op om de jaarlijkse regionale en lokale barometer 2020 en deze resolutie te doen toekomen aan de voorzitters van het Europees Parlement, de Europese Commissie en de Europese Raad, alsook aan de staatshoofden van de 27 EU-lidstaten, en moedigt regionale en lokale gekozen politici in Europa aan om het verslag onder de aandacht van de burgers en de lokale media te brengen.

Brussel, 14 oktober 2020.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS
